

Zemkopības ministrija

Priekšlikumi normatīvo aktu grozījumiem

Rita Benta

Meža departamenta

Meža resursu un medību nodaļas vadītāja

tālr. 29493126; e-pasts: Rita.Benta@zm.gov.lv

Zemkopības ministrija

2019.gada 5. jūnijā

Zemkopības ministrija

Priekšlikumi normatīvo aktu efektivitātes uzlabošanai

Saeima 2016.gada 16.jūnijā pieņēma lēmumu "Par uzdevumiem, kas veicami, lai nodrošinātu Latvijas dabas resursu un publisko aktīvu ilgtspējīgu, efektīvu un racionālu apsaimniekošanu".

Kā viens no Saeimas atbalstītajiem Ilgtspējīgas attīstības komisijas lēmumā ietvertajiem uzdevumiem Zemkopības ministrijai ir, izvērtēt meža apsaimniekošanu regulējošo normatīvo aktu efektivitāti un ietekmi uz mežsaimniecības ekonomisko dzīvotspēju, salīdzinājumā ar citām valstīm, kurās ir līdzvērtīgs vai lielāks meža audzēšanai izmantotās zemes īpatsvars un kokrūpniecības potenciāls, lai samazinātu administratīvo slogu un uzlabotu kopējo meža nozares konkurētspēju un ilgtspējīgu attīstību, un sagatavot priekšlikumus normatīvo aktu efektivitātes uzlabošanai.

Zemkopības ministrija

Priekšlikumi normatīvo aktu grozījumiem

Grozījumu sagatavošanas procesā kopā notikuši 26 pasākumi: sanāksmes, semināri, Meža konsultatīvās padomes sēdes (tai skaitā izbraukuma), dalība Saeimas un LPS pasākumos.

I posms (7 pasākumi)

Zemkopības ministrija, sadarbībā ar zinātniekiem un meža nozares pārstāvjiem, septiņās sanāksmēs ir izvērtējuši esošo situāciju un zinātniskos pētījumus, datu analīzes par šādu jautājumu normatīvā regulējuma ietekmi un iespējamiem risinājumiem šī regulējuma efektivitātes pilnveidošanai:

- 1. priedes sekmīgas atjaunošanās nodrošināšanas iespējas teritorijās, kurās aizliegta kailcirte;**
- 2. mežaudzes optimālais šķērslaukums un koku skaits, atbilstoši optimālajam šķērslaukumam, un minimālais nepieciešamais ieaugušo koku skaits atkarībā no valdošās koku sugas meža atjaunošanā un ieaudzēšanā;**
- 3. galvenās cirtes caurmēra pēc valdošās koku sugas skaitliskās vērtības.**

Zemkopības ministrija

Priekšlikumi normatīvo aktu grozījumiem

II posms (19 pasākumi)

18.04.2017. seminārā ZM ieinteresētās institūcijas iepazīstināja ar MK grozījumu zinātnisko izvērtējumu un sagatavotajiem priekšlikumiem Ministru kabineta noteikumu projektiem:

- **Ministru kabineta noteikumu projekts "Grozījumi MK 2012.gada 2.maija noteikumos Nr.308"Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi" (VSS -650) un**
- **Ministru kabineta noteikumu projekts "Grozījumi MK 2012.gada 18.decembra noteikumos Nr.935"Noteikumi par koku ciršanu mežā" (VSS - 651).**

Zemkopības ministrija

Priekšlikumi normatīvo aktu grozījumiem

Noteikumi projektus izskatīja 2017.gada 15.jūnija Valsts sekretāru sanāsmē.

Saskaņā ar VSS protokolu Zemkopības ministrijai noteikumu projekts jāsaskaņo ar Tieslietu ministriju, Finanšu ministriju, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienību un Latvijas Darba devēju konfederāciju. Pieņemts zināšanai, ka Latvijas Mežu sertifikācijas padome, Latvijas Meža īpašnieku biedrība, AS "Latvijas valsts meži", Latvijas Kokrūpniecības federācija, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera, Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome, Latvijas Ornitoloģijas biedrība un Vides konsultatīvā padome sniegs atzinumu par noteikumu projektu

Pēc izsludināšanas VSS, saskaņošanas procesā notikušas 4 Meža konsultatīvās padomes sēdes, viena no tām ar objektu apskati dabā un 9 starpinstitūciju darba grupas sanāksmes.

Zemkopības ministrija

Priekšlikumi normatīvo aktu efektivitātes uzlabošanai

- **2017.gada 5.jūlijā Zemkopības ministrija organizēja Meža konsultatīvās padomes sēdi, kurā sniedza informāciju par sagatavotajiem priekšlikumiem normatīvo aktu efektivitātes uzlabošanai un to zinātnisko pamatojumu:**
 - 1. Dabiskie traucējumi Latvijas priežu mežos - *Dr.silv. Āris Jansons*;**
 - 2. Zema biežuma audžu parametri - *Dr.silv. Āris Jansons*;**
 - 3. Galvenās cirtes parametru noteikšana - *Dr.silv. Dagnis Dubrovskis*;**
 - 4. Priekšlikumi normatīvo aktu efektivitātes uzlabošanai – Meža departaments.**
- **19.07.2017. notika Meža konsultatīvās padomes izbraukuma sēde, lai iepazīstinātu noteikumu projekta izstrādē un saskaņošanas procesā iesaistītās institūcijas un nevalstiskās organizācijas ar sausās minerālaugsnēs augošo priežu mežaudžu apsaimniekošanas problēmām Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes ierobežotas saimnieciskās darbības joslā.**
- **pēc izbraukuma 18.08.2017. notika Meža konsultatīvās padomes sēde, lai izvērtētu priekšlikumus normatīvo aktu efektivitātes paaugstināšanai.**
- **01.11.2017. Meža konsultatīvās padomes sēdē izvērtēja ZM piedāvātos kompromisu priekšlikumus normatīvo aktu efektivitātes uzlabošanai un *Dr.silv. Dagnis Dubrovskis* sniedza ziņojumu «Ietekmes uz vidi analīzes matrica, galvenās cirtes caurmēra izmaiņām»**

Zemkopības ministrija

Priekšlikumi normatīvo aktu efektivitātes uzlabošanai

- **Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijas izbraukuma sēde par meža nozares aktualitātēm Engures novadā 13.06.2017.**
- **Ilgspējīgas attīstības komisijas izbraukuma sēde Kandavas novadā 13. 10. 2017.**
- **20.09.2017. Meža departamenta darbinieki piedalījās un sniedza informāciju LPS organizētajā sanāksmē Baltijas jūras piekrastes pašvaldību darbiniekiem Rojā, par prieku mežaudžu apsaimniekošanu ierobežotās saimnieciskās darbības joslā.**
- **22.09.2017. notika darba grupas sanāksme par grozījumiem koku ciršanas noteikumos, kurā izvērtēja LDF iesniegtos ekspertu viedokļus par iespējamiem riskiem, samazinot galvenās cirtes caurmēru. *Dr.silv.* Dagnis Dubrovskis sagatavoja iespējamo risku analīzi;**

Zemkopības ministrija

Priekšlikumi normatīvo aktu grozījumiem

MK noteikumu projekti pēc saskaņošanas ar juristiem, tika sagatavoti (nesaskaņoti) iesniegšanai MKK 06.12.2017. (atbilstoši MK Kārtības ruļļa 108.punktam).

Iesniegšana MKK tika apturēta.

Situācijā, kad tika organizētas kampaņas pret MK noteikumu projektu tālāku virzību, Latvijas Meža īpašnieku biedrība 2017.gada 13.decembrī kopsapulcē pieņēma lēmumu, lūgt Zemkopības ministriju apturēt priekšlikumu virzību un diskusiju organizēšanu par grozījumiem Ministru kabineta noteikumos «Par koku ciršanu mežā» un «Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi»

Zemkopības ministrija

Priekšlikumi normatīvo aktu efektivitātes uzlabošanai

Par normatīvo aktu tālāko virzību:

- **Izvērtējot saskaņošanas procesā saņemtos priekšlikumus un viedokļus, MK noteikumu projektā "Grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumos Nr. 935 "Noteikumi par koku ciršanu mežā " veiktas izmaiņas:**
- **ietverti vairāki kompromisa risinājumi;**
- **nav ietverti nosacījumi par koku ciršanu galvenajā cirtē priežu mežaudzēs Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes ierobežotās saimnieciskās darbības joslā, jo saskaņošanas procesā tika saņemti vairāki priekšlikumi, kas prasa papildus izvērtēšanu.**

Nemot vērā MK noteikumu projektos veiktās izmaiņas, tie ir sagatavoti atkārtotai nosūtīšanai 5 dienu saskaņošanai.

Zemkopības ministrija

Noteikumi par koku ciršanu mežā

Ekoloģiskie koki

Spēkā esošie nosacījumi	ZM piedāvātā redakcija (kompromisa risinājums)
<p>54. Cērtot kokus, saglabā šādus augošus kokus:</p> <p>54.1. rēķinot uz cirsmas hektāru, <u>vismaz piecus ekoloģiskos kokus</u> – ___augtspējīgus iepriekšējās paaudzes kokus – vai, ja tādu nav, – augtspējīgus kokus, kuru caurmērs lielāks par valdošās koku sugas koku vidējo caurmēru nogabalā. Ieteicams vispirms izvēlēties ozolus, liepas, priedes, ošus, gobas, vīksnas, kļavas, melnalkšņus, apses un bērzus, kā arī, ja tādi ir, kokus ar deguma rētām;</p>	<p><u>54. Cērtot kokus, saglabā šādus augošus kokus:</u></p> <p><u>Izteikt 54.1. apakšpunktu šādā redakcijā:</u></p> <p>54.1. ekoloģiskos kokus – augtspējīgus iepriekšējās paaudzes kokus – vai, ja tādu nav, – augtspējīgus kokus, kuru caurmērs lielāks par valdošās koku sugas koku vidējo caurmēru nogabalā. Ieteicams vispirms izvēlēties ozolus, liepas, priedes, ošus, gobas, vīksnas, kļavas, melnalkšņus, apses un bērzus, kā arī, ja tādi ir, kokus ar deguma rētām:</p> <p>54.1.1. kailcirtē, kad mežaudze ir sasniegusi galvenās cirtes caurmēru, – <u>vismaz astoņus ekoloģiskos kokus</u>, rēķinot uz cirsmas hektāru;</p> <p>54.1.2. <u>pārējās cirmās – vismaz piecus ekoloģiskos kokus</u>, rēķinot uz cirsmas hektāru.</p>

Zemkopības ministrija

Noteikumi par koku ciršanu mežā

Sausie koki

Spēkā esošie nosacījumi

55. Ja cirsmā ir sausi koki, tos cērtot, saglabā vismaz četrus (rēķinot uz cirsmas hektāru) resnākos kritušus, nolauztus vai stāvošus sausus kokus, vispirms izvēloties tos, kuru diametrs 1,3 metru augstumā no sakņu kakla vai lūzuma vietā, ja tā ir zem 1,3 metru augstuma no sakņu kakla, ir lielāks par 50 centimetriem.

ZM piedāvātā redakcija (kompromisa risinājums)

55. Ja cirsmā ir sausi koki, cērtot kokus saglabā resnākos kritušus, nolauztus vai stāvošus sausus kokus, vispirms izvēloties tos, kuru diametrs 1,3 metru augstumā no sakņu kakla vai lūzuma vietā, ja tā ir zem 1,3 metru augstuma no sakņu kakla, ir lielāks par 50 centimetriem:

- **kailcirtē, kuru veic mežaudzei sasniedzot galvenās cirtes caurmēru - vismaz 10, rēķinot uz cirsmas hektāru;**
- **pārējās cirsīmās - vismaz četrus, rēķinot uz cirsmas hektāru**

Zemkopības ministrija

Noteikumi par koku ciršanu mežā Galvenās cirtes caurmērs

Spēkā esošā un noteikumu projekta redakcija
(ar sarkanu)

Koku ciršana pēc galvenās cirtes caurmēra ir atļauta pirms galvenās cirtes vecuma sasniegšanas, ja valdošās koku sugas pirmā stāva koku vidējais caurmērs 1,3 metru augstumā virs sakņu kakla ir vienāds ar šo noteikumu pielikumā noteikto galvenās cirtes caurmēru vai lielāks par to.

• Nr. P.k	• Koku suga		• Bonitāte				
			Ia	I	II	III	IV un zemāka
1.	Priede	Igaunija	28	28	28	28	28
		Latvija	39/30	35/30	31/30	27/30	30
2.	Egle	Igaunija	26	26	26	26	26
		Latvija	31/26	29/26	29/26	27/26	26
3.	Bērzs	Igaunija	26	26	24	22	18
		Latvija	31/25	27/25	25/25	22/25	25

(priekšlikumi ar sarkanu)

Zemkopības ministrija

Noteikumi par koku ciršanu mežā

- **Ministru kabineta noteikumu grozījumi neattiecas uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un mikroliegumiem.**
- **Saimniekošana pēc caurmēra nav nekas jauns – jau kopš 2000.gada Latvijā kokus galvenajā jeb atjaunošanas cirtē cērt, kad tie ir sasnieguši vai nu atjaunošanas cirtes vecumu, vai caurmēru. Grozījumi paredz caurmēru skaitlisko vērtību noteikšanu līdzīgi kā Igaunijā.**
- **Normatīvais regulējums tiek vienkāršots, nosakot vienādu caurmēru visām vienas sugas mežaudzēm, kas nozīmē apsaimniekošanas nosacījumu vienkāršošanu. Turklāt atsevišķām mežaudzēm valdošās koku sugas pirmā stāva koku vidējā caurmēra skaitliskās vērtības tiek samazinātas, bet citām – palielinātas.**

Zemkopības ministrija

Noteikumi par koku ciršanu mežā

Ministru kabineta noteikumu projektā pēc LVMI Silava ieteikuma ietverts jauns nosacījums:

2. Papildināt ar 9¹. punktu šādā redakcijā:

“9¹. Šo noteikumu 9.punktā minētā cirte nav atļauta, ja mežaudzē pirms mazāk nekā trīs gadiem veikta kopšanas cirte.”

Noteikumu 9¹. punkts stājas spēkā 2023. gada 1. janvārī.”

(9. Koku ciršana pēc galvenās cirtes caurmēra ir atļauta pirms galvenās cirtes vecuma sasniegšanas, ja valdošās koku sugas pirmā stāva koku vidējais caurmērs 1,3 metru augstumā virs sakņu kakla ir vienāds ar šo noteikumu 7.pielikumā noteikto galvenās cirtes caurmēru vai lielāks par to)

Zemkopības ministrija

Noteikumi par koku ciršanu mežā

Noteikumu projekta anotācijā ietverta informācija par ietekmes uz vidi stratēģisko izvērtējumu un meža politikas īstenošanu.

Grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumos Nr. 935 "Noteikumi par koku ciršanu mežā" izstrādāti, lai sasniegtu Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādnes 2015.-2020.gadam (MSNP2020) izvirzītos mērķus un politikas rezultātus

Ievērojot to, ka mežsaimniecība (meža apsaimniekošana) atstāj ietekmi uz vidi, MSNP2020 Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskata ietvaros veikts mežsaimniecības vispārējās ietekmes novērtējums (3.3.2. punkts) uz šādiem vides aspektiem:

(1) ietekme uz meža resursiem, (2) ietekme uz meža bioloģisko daudzveidību, (3) ietekme augsnes, (4) gaisa un (5) ūdeņu kvalitāti, (6) ietekme uz ainavu un kultūrvēsturisko mantojumu, kā arī (7) ietekme uz klimata pārmaiņām. Vispārējā ietekme vērtēta katram meža apsaimniekošanas etapam (pasākumam) atsevišķi.

Zemkopības ministrija

Noteikumi par koku ciršanu mežā

Nevalstiskās vides organizācijas un VARAM neatbalsta:

- galvenās cirtes caurmēra samazināšanu;

Noteikumu projektā daļēji ņemti vērā iebildumi:

- ***pamatojumam sagatavota informācija, kas balstīta uz zinātniskajiem pētījumiem, datu analīzēm, citu valstu pieredzi un ekspertu viedokļiem;***
- ***projektā ietverti kompromisi - palielināts saglabājamo ekoloģisko koku un sauso koku skaits ;***
- ***anotācija papildināta ar informāciju par ietekmes uz vidi stratēģisko izvērtējumu un meža politikas īstenošanu;***
- ***būtiski palielinātas prasības attiecībā uz meža atjaunošanu - izcirtumos, kur veikta kailcirte pēc galvenās cirtes caurmēra sasniegšanas mežs būs jāatjauno, stādot augstvērtīgu meža reproduktīvo materiālu;***
- ***valsts mežos koku ciršanas maksimālo apjomu hektāros un kubikmetros sadalījumā pa valdošajām koku sugām, ko atļauts nocirst galvenajā cirtē piecos gados, aprēķina VMD un apstiprina Ministru kabinets.***

Zemkopības ministrija

Noteikumi par koku ciršanu mežā

Nevalstiskās vides organizācijas un VARAM ierosina papildināt noteikumus ar jauniem punktiem:

- **dzīvniekus vairošanās sezonā no 1.aprīļa līdz 30.jūnijam visos mežos aizliegt koku ciršana;**
(neatbilst šo noteikumu projekta deleģējumam)
- **ietvert nosacījumus par veco mežaudžu saglabāšanu vienā administratīvajā teritorijā īpašumā vai tiesiskā valdījumā esošajā meža platībā atkarībā no tās sastāva un vecuma;**
(pretrunā ar Meža likuma 9. pantā noteikto, kā arī pretrunā ar Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādņem 2015.-2020. gadam, kas nosaka, ka politikas mērķa "1.1.1.6.Nodrošināta stabila un prognozējama koksnes resursu pieejamība koksnes produktu ražošanai" sasniegšanai ir noteikts rezultativais rādītājs: nesamazināt koksnes resursu ieguvei pieejamās platības)

Zemkopības ministrija

Noteikumi par koku ciršanu mežā

Nevalstiskās vides organizācijas izteikušas iebildumu par protokollēmuma projektu, sniedzot jaunus priekšlikumus par maksimāli pieļaujamo ciršanas apjomu noteikšanu valsts mežos.

(pretrunā ar Meža likuma 45.panta nosacījumiem par maksimāli pieļaujamā ciršanas apjoma aprēķinu valsts mežos)

Zemkopības ministrija

Noteikumi par koku ciršanu mežā

45.pants

(1) Koku ciršanas maksimālo apjomu hektāros un kubikmetros sadalījumā pa valdošajām koku sugām, ko atļauts nocirst galvenajā cirtē piecos gados, valsts mežiem aprēķina Valsts meža dienests un apstiprina Ministru kabinets

Ministru kabineta 2015. gada 16. novembra rīkojums Nr. 718

Par koku ciršanas maksimāli pieļaujamo apjomu 2016.-2020. gadam

Zemkopības ministrija

Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi

Noteikumu projekts papildināts ar nosacījumu:

Pēc kailcirtes, kas veikta mežaudzei sasniedzot galvenās cirtes caurmēru, to atjauno trīs kalendāra gadu laikā pēc cirtes gada:

- **sējot vai stādot;**
- **saglabājot dzīvotspējīgu skuju koku paaugu un nodrošinot koku skaitu, kāds nepieciešams, lai platību atzītu par atjaunotu.**

- **Nosacījums attiecas uz mežaudzēm, kuru ciršanai apliecinājums izsniegts pēc 2020.gada 1.janvāra.**

Zemkopības ministrija

Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi

Noteikumu projekts papildināts ar nosacījumu:

Pēc kailcirtes, kas veikta mežaudzei sasniedzot galvenās cirtes caurmēru, ja to atjauno sējot vai stādot, izmanto meža reproduktīvo materiālu "uzlabots" un "pārāks."

Šis nosacījums, attiecībā uz egles un bērza meža reproduktīvo materiālu, stājas spēkā ar 2023.gada 1.janvāri.

Zemkopības ministrija

Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi

Priekšlikums

Noteikt, ka atjaunotajā platībā minimālais nepieciešamais kopējais ieaugušo koku skaits atkarībā no valdošās koku sugas ir:

priedei – 2000 koku uz hektāru;

pārējām koku sugām - 1500 koku uz hektāru

(ja melnalksnis atjaunojas ar celma atvasēm, pie viena celma uzskaita ne vairāk kā četras atvases)

Spēkā esošie nosacījumi

Atjaunotajā platībā minimālais nepieciešamais kopējais ieaugušo koku skaits atkarībā no valdošās koku sugas ir:

- **priedei – 3000 koku uz hektāru;**
- **ozolam, osim, vīksnai, gobai, kļavai, dižskābardim un skābardim – 1500 koku uz hektāru;**
- **pārējām koku sugām – 2000 koku uz hektāru (ja melnalksnis atjaunojas ar celma atvasēm, pie viena celma uzskaita ne vairāk kā četras atvases);**

Zemkopības ministrija

Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi

Priekšlikums

Noteikt, ka mežaudzi reģistrē kā stādītu vai sētu, ja stādīto vai sēto koku skaits pārsniedz 75 procentu no noteikumos noteiktā minimāli nepieciešamā kopējā ieaugušo koku skaita

Spēkā esošie nosacījumi

12. Mežaudzi reģistrē kā stādītu vai sētu, ja stādīto vai sēto koku skaits pārsniedz 50 procentu no šo noteikumu 5.4.apakšpunktā noteiktā minimāli nepieciešamā kopējā ieaugušo koku skaita.

Zemkopības ministrija

Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi

Noteikumu projektā ietvertie nosacījumi:

- par minimāli nepieciešamo kopējo iesaugušo koku skaitu un
- mežaudzes reģistrēšanu kā stādītu vai sētu, ja stādīto vai sēto koku skaits atbilst noteikumos noteiktajam minimāli nepieciešamajam kopējam iesaugušo koku skaitam

ir attiecināmi arī uz meža iesaudzēšanu

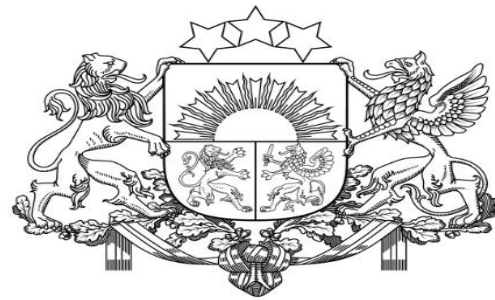

Zemkopības ministrija

Priekšlikumi normatīvo aktu grozījumiem

Mērķi un ieguvumi:

- **celt nākotnes mežu kvalitāti un ražību;**
- **veicināt daudzpusīgāku mežu apsaimniekošanu un iedrošināt mežu īpašniekus rūpēties par saviem mežu īpašumiem aktīvāk, nekā tas tiek šobrīd darīts, apsaimniekot mežu atbilstoši saviem mērķiem, palielināt meža atjaunošanas apjomu ar kvalitatīvu un selekcionētu Latvijas meža koku sugu stādāmo materiālu (galvenokārt priede, egle, bērzs);**
- **palielināt mežaudžu kvalitāti un nomainīt mežaudzes, kas jau sasniegušas savu augšanas potenciālu, vai sākušas zaudēt savu vērtību;**
- **pielīdzināt mērķa caurmērus, no kuriem atļauta meža atjaunošanas cirte, kaimiņvalstīm, lai nodrošinātu Latvijas meža nozares konkurētspēju;**
- **sniegt atbalstu meža nozares stratēģisko mērķa sasniegšanai – palielināt Latvijas mežu ražību par 25% līdz 2050 gadam;**
- **palielināt ikgadējo CO2 piesaisti Latvijas mežos.**

Zemkopības ministrija

Paldies par uzmanību

05.06. 2019.